

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Sote-maakuntarakennelaki ja sote-maakuntalaki

— talouden hoito ja tarkastus sekä
arviointimenettely

Finanssineuvos Tanja Rantanen, VM

Sote-uudistus

Sote-maakunnan talous ja tarkastus

- Sote-maakuntalaissa säädettäisiin sote-maakunnan talousarviosta ja taloussuunnitelmasta, kirjanpidosta, tilinpäätöksestä ja sen käsittelystä sekä hallinnon ja talouden tarkastamisesta
 - Sote-maakuntavaltuusto hyväksyisi sote-maakunnalle talousarvion ja taloussuunnitelman, investointiosassa myös maakuntakonsernin merkittävät investoinnit
 - kirjanpidossa noudatettaisiin kirjanpitolakia, tilikausi kalenterivuosi
 - tilinpäätös sisältäisi toimintakertomuksen, talousarvion toteutumisvertailun, tilinpäätöslaskelmat ja liitetiedot
 - tarkastuslautakunta asetettaisiin hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten
 - tilintarkastajaksi valittaisiin tilintarkastusyhteisö, joka nimeäisi vastuunalaisen JHT-tilintarkastajan

Sote-maakunnan talouden ja tarkastuksen erityispiirteet

- Sote-maakunnan talous
 - sote-maakunnan talousarviossa ja taloussuunnitelmassa rahoitustarvetta ei voisi kattaa pitkäaikaisella lainalla
 - taloussuunnitelma on laadittava siten, että se on tasapainossa tai ylijäämäinen viimeistään talousarviovuotta seuraavan toisen vuoden päättyessä
 - taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään kahden vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien
 - konsernitilinpäätöksen yhdisteltäisiin sote-maakuntien yhteistoimintaa varten perustetut yhteisöt.
- Sote-maakunnan tarkastus
 - Valtiontalouden tarkastusvirastolla olisi oikeus tarkastaa sote-maakunnan ja sote-maakuntien yhteisessä määräysvallassa olevien yhteisöjen toimintaa ja taloudenhoitoa.

Sote-maakunnan arviointimenettely

- Valtio ja sote-maakunta arvioivat maakunnan taloudellisia sekä palvelujen järjestämiseen liittyviä edellytyksiä selvitä tehtävistään (perusoikeudet, talouden tasapainovaatimus)
 - **käynnistettävä** VM:n päätöksellä STM:n aloitteesta, palveluja koskevat edellytykset sote-järjestämislaissa
 - **voidaan käynnistää** VM:n päätöksellä, taloutta koskevat edellytykset sote-maakuntalaissa.
- Arviointimenettelyä varten asetetaan arviointiryhmä
 - tekee ehdotuksen sote-maakunnan talouden tervehdyttämiseksi sekä sote- ja pelastustoimen palvelujen järjestämisen edellytysten turvaamiseksi tarvittavista toimista.
- Sote-maakunnan viranomaisen toimivallan rajoittaminen menettelyn ja toimenpideohjelman keston aikana.

Sote-maakuntien ja kuntien rahoitus sekä verotuksen muutokset

Sote-uudistus

Kunnista siirretään koko maan tasolla yhtä paljon kustannuksia ja tuloja sote-maakunnille

Siirtyvät sote-palvelujen ja pelastustoimen kustannukset 19,05 mrd. euroa

Siirrettävät valtionosuudet
6,45 mrd. euroa

- Soten osuus laskennallisista kustannuksista ja lisäosista, yht. 4,86 mrd. euroa
- Lisäksi 70 % veromenetyksen kompensatiosta, yht. 1,59 mrd. euroa

Siirrettävät verotulot
12,66 mrd. euroa

- Yhteisöverosta siirretään n. 0,56 mrd. euroa
- Kunnallisveron tuottoa alennetaan 12,1 mrd. euroa; kaikkien kuntien kunnallisveroprosentteja alennetaan 12,63 %-yksiköllä

PERIAATE:
Kuntien väliset kunnallisveroprosenttien vaihteluvälit ja kuntalaisten veroasteet pysyvät ennallaan 12,63 %:n siirron jälkeen

Sote-rahoitukseen liittyvät veromuutokset

- Verorakenteen muutokset eivät saa voimaan tullessaan aiheuttaa verotuksen kiristymistä.
- Kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta pienennetään kolmasosalla ja valtion osuutta kasvatetaan vastaavasti.
- Kaikkien kuntien kunnallisveroprosentteja alennetaan 12,63 %-yksikköä (nykyarvio) ja valtion verotusta kiristetään vastaavasti.
- Sote-maakuntien verotuksellinen asema tuloverotuksessa vastaa muiden julkisyhteisöjen verotuksellista asemaa.
- Hankintaneutraalisuuden parantamiseksi sote-maakunnalla olisi oikeus saada palautuksena verollisiin hankintoihin sisältyvä arvonlisävero sekä sosiaali- ja terveydenhuollon verottomiin hankintoihin sisältyvä laskennallinen vero.
- Ansiotuloverotuksen muutokset toteutetaan nykyisen verojärjestelmän sisällä vähennyksiä sekä valtion ja kuntien veroprosentteja muuttamalla. Samalla valtion- ja kunnallisverotuksen veropohjat yhdistetään.
- Ansiotuloverotukseen tehtävät muutokset toteutetaan siten, että niillä on mahdollisimman vähän vaikutusta verovelvollisten verotuksen tasoon.
 - Ansiotulojen verotusta on kevennettävä tämän hetken arvion mukaan n. 185 milj. eurolla, jotta ansiotuloverotus ei kiristyisi.

Kuntien rahoitus

- Kustannuksia ja tuloja siirtyy kunnilta koko maan tasolla yhtä paljon, mutta kuntakohtaisesti siirtymät voivat poiketa merkittävästi.
- Kuntakohtaisia muutoksia rajoitetaan 5 vuoden porrastetulla siirtymätasauksella ja toistaiseksi pysyvällä +/- 100 euron asukaskohtaisella enimmäismuutosrajoittimella.
- Uudistuksen voimaantulovuonna (= järjestämistehtävien siirtymisestä alkaen) kuntien käyttötalouden tasapainon (vuosikate poistojen jälkeen) muutos rajataan nollassi suhteessa edellisen vuoden tilanteeseen.
- Muutoksia kohtuullistetaan myös ns. muutosrajoittimella, jonka perusteella siirtyvien kustannusten ja tulojen erotusta tasataan +/- 60 %:lla erotuksesta
- Verotulojen tasausjärjestelmään esitettävät muutokset (tasauslisä- ja vähennysprosenttien muutokset) tasaavat osaltaan muutoksia

Uusi valtionosuusjärjestelmä

- Järjestelmässä on tarve-erojen ja tulojen tasaus, kuten nykyisinkin.
- Tarveperusteisesta osasta poistetaan ns. sote-osat (mm. sairastavuus ja aikuis- ja vanhusväestö sekä osa muista kriteereistä)
- Kriteerit muutoin samat kuin nykyisin, mutta **uutena hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lisäosa (100 milj. €)**
- Eräiden nykyisten kriteereiden laskentatapaa tarkistetaan hieman sekä yhtenäistetään sekä poistetaan eräitä aiempia tasausjärjestelyjä
- Suurimmat muutokset tulojen tasausjärjestelmään:
 - **tasauslisä-% nostetaan 80:stä 90 %:iin** sekä
 - **tasausvähennys-% lasketaan vähintään 30:stä kiinteään 10 %:iin.**
 - Lisäksi **kiinteistövero** sisällytetään 50 %:n osuudella tulojen tasauksessa huomioitaviin verotuloihin. Voimalaitosten osalta tasauksessa huomioidaan vain ydinvoimalaitokset ja niiden veroprosentteina käytetään tasauksen laskennassa yleistä (keskimääräistä) kiinteistöveroprosenttia.

Sote-maakuntien rahoitus

- Ensi vaiheessa sote-maakunnilla ei ole verotusoikeutta
- Sote-maakuntien rahoitus perustuu yleiskatteelliseen valtion rahoitukseen sekä asiakas- ja käyttömaksuihin.
- Sote-maakuntien valtion rahoituksen koko maan taso vuonna 2023 perustuu kunnista siirtyvien sote-palveluiden ja pelastustoimen kustannuksiin.
- Koko maan rahoituksen tasossa otetaan vuosittain etukäteen huomioon maakuntien kustannuksia kasvattavat tekijät: 1) palvelutarpeen arvioitu kasvu, 2) kustannustason muutos ja 3) tehtävien muutos.
- Rahoituksen tason etukäteistarkistus ei ole täysimääräinen kustannusten kasvun hillitsemiseksi.
- Rahoitus tarkistetaan jälkikäteen vastaamaan toteutuneita kustannuksia koko maan tasolla.

Yksittäisen sote-maakunnan rahoitus

- Yksittäisen sote-maakunnan rahoitus määräytyy suurelta osin sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtävien palvelutarvetta ja olosuhteita kuvaavien tekijöiden perusteella.
- Lisäksi osa rahoituksesta määräytyy asukasperusteisesti sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kertoimella.
- Sote-maakunnalla on oikeus lisärahoitukseen, jos myönnetyn rahoituksen taso vaarantaa sosiaali- ja terveystalouden ja pelastustoimen palvelujen järjestämisen.
- Sote-maakunnan siirtymistä laskennalliseen rahoitusmalliin helpotetaan 7 vuoden siirtymäkaudella, jonka jälkeen 150 euroa/asukas ylittävä muutos laskennallisen ja siirtyvän rahoituksen välillä tasataan toistaiseksi pysyvällä siirtymätasauksella.

Kustannusten nousun hillintä

- Sote-uudistuksella tavoitellaan kustannusten kasvun hillintää, huomioiden kuitenkin perustuslakivaliokunnan aiemmin asettamat reunaehdot riittävälle rahoitukselle.
- Kannusteet kustannusten kasvun hillintään:
 - Rahoitus on laskennallista ja yleiskatteista
 - Arvioitu palvelutarpeen kasvu otetaan huomioon ”lähes täysimääräisesti”
 - Kustannusten jälkikäteistarkistus tehdään koko maan tasolla
 - Ohjaus ja seuranta
- Valtioneuvosto vahvistaa sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen valtakunnalliset ja finanssipoliittiset strategiset tavoitteet nelivuotiskaudeksi. Maakuntien toimintaa ja taloutta tarkastellaan vuotuisissa ohjausneuvotteluissa, jotka toteutettaisiin STM:n johdolla.

Maakuntarahoitus ja perustuslaki

- Pev viime vaalikaudella: Perusoikeuksien turvaamisveloitteeseen liittyy velvollisuus turvata riittävä rahoitus, jotta maakunnilla on tosiasialliset edellytykset suoriutua tehtävistään (PI 19 ja 22 §)
- Ehdotukset:
 - Koko maan rahoituksen tasossa otetaan vuosittain *etukäteen* huomioon maakuntien kustannuksia kasvattavat tekijät: 1) palvelutarpeen arvioitu kasvu, 2) kustannustason muutos ja 3) tehtävien muutos.
 - Yksittäisellä maakunnalla on oikeus *lisärahoitukseen*, jos rahoituksen taso ei muutoin turvaa PL 19 §:n 3 momentissa tarkoitettujen riittävien sote-palvelujen sekä pelastustoimen palvelujen saatavuutta maakunnassa. Valtio rahoittaa lisärahoituksen.
 - Koko maan rahoituksen taso tarkistetaan vuosittain *jälkikäteen* maakuntien tilinpäätöstietojen perusteella siten, että rahoituksen taso ei pääse erkanemaan todellisista kustannuksista.
- **Maakuntien rahoitusmalli turvaa PL 19 §:n 3 momentissa tarkoitettujen riittävien sote-palvelujen sekä pelastustoimen palvelujen rahoituksen. Malli sisältää myös maakunnille kannusteita kustannusten kasvun hallintaan.**

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Pelastustoimen uudistus

Pelastusylijohtaja Kimmo Kohvakka

Sote-uudistus

Pääministeri Marinin hallitusohjelma

- Pelastustoimen järjestäminen siirretään maakuntien tehtäväksi
- Pelastustoimen ja hätäkeskustoiminnan suorituskyky ja voimavarat varmistetaan ottaen huomioon kansalliset ja alueelliset palvelutarpeet
- Pelastustoimen ja ensihoidon tiiviin yhteyden tuoma synergiaetu turvataan sote-uudistuksessa

Sote-maakunnat vastaisivat pelastustoimen järjestämisestä

- Pelastustoimen järjestäminen siirtyisi sote-maakunnille ja Helsingin kaupungille, jotka järjestäisivät pelastustoimen omalla alueellaan
- Pelastustoimi olisi erillinen, sosiaali- ja terveystoimen kanssa rinnakkainen toimiala
- Turvaisi laaja-alaisen yhteistyön eri toimijoiden kanssa
- Mahdollistaisi
 - voimavarojen ja rahoituksen kohdistamisen tunnistettujen kansallisten, alueellisten ja paikallisten riskien mukaisesti
 - merkittävien toiminnallisten uudistusten toteuttamisen
 - pitkällä aikavälillä kustannusten kasvun hillintää

Yhden tai useamman maakunnan järjestettäväksi voidaan koota

- 1) valtakunnalliset ja alueelliset tilanne- ja johtokeskusjärjestelyt ja muu pelastustoiminnan johtamisen edellyttämä erityisvalmius;
- 2) kemiallisten ja säteilytilanteiden ja muun vaativan pelastustoiminnan edellyttämä erityisvalmius;
- 3) merellinen pelastustoiminta;
- 4) merialueen öljyvahinkojen torjunta rannikolla ja saaristossa;
- 5) pelastustoimeen kuuluvan kansainvälisen avun antamisen tai vastaanottamisen edellyttämä erityisvalmius;
- 6) pelastustoimen poikkeusoloihin varautumisen edellyttämät materiaaliset valmiudet ja poikkeusolojen toiminnan etukäteisvalmisteluiden alueellinen koordinaatio

Valtakunnalliset tavoitteet pelastustoimen järjestämiselle

Sisäministeriön
selvitys (15 §)

VN julkisen
talouden
finanssipoliittiset
tavoitteet

Muut PELA
toiminnan ja
talouden
seurantatiedot

Valtakunnalliset tavoitteet
pelastustoimen
järjestämiselle

Valtioneuvosto vahvistaa
joka neljäs vuosi tarpeita
ja uhkia vastaavan
laadukkaan ja
kustannusvaikuttavan
pelastustoimen
järjestämiselle

Neuvottelut sote-maakunnan
kanssa

Seuranta, arviointi, tavoitteet,
toimenpide-ehdotukset

- valtakunnallisten tavoitteiden ja strategioiden huomioon ottaminen

Sote-maakunnan selvitys

Arvioitava, miten

- valtakunnalliset tavoitteet,
- Sisäministeriön ja sote-maakunnan neuvotteluissa sovitut tavoitteet ja
- SM toimenpide-ehdotukset on toteutettu sote-maakunnassa

Sote- uudistus

Pelastustoimen neuvottelukunta

SM
+ STM
+ VM

NEUVOTTELUKUNTA

- Seuraa ja arvioi pelastustoimen järjestämisen toteutunutta ja tulevaa kehitystä
- Edistää valtakunnallisten ja alueellisten toimijoiden yhteistyötä
- Edistää pelastustoimen tiedonhallinnan strategisten tavoitteiden toteutumista
 - Tekee ehdotuksia pelastustoimen valtakunnallisiksi tavoitteiksi
- Käsittelee sote-maakuntien pelastustointa koskevan lainsäädännön kehittämistarpeita ja muita pelastustoimen kehittämistarpeita
- Käsittelee muita periaatteellisesti tärkeitä ja laajakantoisia maakuntien pelastustoimea koskevia valtion toimenpiteitä

SOTE-
MAAKUNNAT

Sisäministeriön neuvottelut sote-maakunnan kanssa

VN valtakunnalliset tavoitteet

Sote-maakunnan vuosittainen selvitys

AVI asiantuntija-arvio

Sisäministeriö neuvottelee kunkin sote-maakunnan kanssa vuosittain

- sote-maakunnan järjestämisvastuuseen kuuluvien pelastustoimen tehtävien toteuttamisesta
- Tarkoituksena on ohjata sote-maakuntaa pelastustoimen järjestämisessä sekä edistää sisäministeriön ja sote-maakunnan välistä yhteistyötä
- Seurataan ja arvioidaan sote-maakunnan järjestämisvastuun toteutumista

Asiakirja

- **Järjestämisen toteutuminen**
- **Sovitut tavoitteet**
- **SM toimenpide-ehdotukset**

Henkilöstö, omaisuudet ja sopimukset

- Nykyisten pelastuslaitosten henkilöstö siirtyisi nykyisin ehdoin kokonaisuudessaan sote-maakuntien palvelukseen
- Pelastustoimen kalusto siirtyisi sote-maakuntien omistukseen.
- Kuntien ja sopimuspalokuntien omistamat kiinteistöt jäisivät niiden omistukseen ja paloasemien nykyiset vuokrasopimukset siirtyisivät nykyisin ehdoin sote-maakunnille siirtymäajaksi
- Nykyisten lakisääteisten kuntayhtymien omaisuus siirtyisi sote-maakunnille
- Sopimuspalokuntien palokuntasopimukset siirtyisivät nykyisin ehdoin kunnilta sote-maakunnille

Pelastustoimen rahoituksen linjaus

- Pelastustoimen rahoitus jatkossa valtion budjetista
- Rahoituksella varmistetaan
 - pelastustoimen ja hätäkeskuksen suorituskyky ja voimavarat
 - kyky vastata kansallisiin, alueellisiin ja paikallisiin riskeihin ja tarpeisiin
- Pelastustoimen rahoitus määräytyy
 - asukasperusteen
 - asukastiheyden ja
 - riskiluokkien mukaan
- Pelastustoimen rahoitus otetaan huomioon maakuntarahoitusta koskevassa siirtymätasauksessa (7 vuotta)

Pelastustoimen rahoitus

Perushinta * asukasmäärä

Asukasmäärä 65 %

Koko maan asukastiheys /
sote-maakunnan asukastiheys

Asukastiheyskerroin 5 %

Tilastokeskuksen laskema
riskiluokka = I tai II

Tapahtuneiden onnettomuuksien
perusteella laskettu riskiluokka = I tai II

Riskikerroin 30 %

Ruudulla sijaitsevan Sevesokohteen
johdosta painokerroin = 1

Koko maan
riskiruututiheys/
sote-maakunnan
riskiruututiheys

Ruudulla sijaitsevan riskikohteen
johdosta painokerroin = 1

Asukaskohtainen
pelastustoimen
perushinta
* sote-maakunnan
asukasmäärä
+ pelastustoimen
asukastiheyden
perusteella
määritellyt
laskennalliset
kustannukset
+ riskitekijöiden
perusteella
määritellyt
laskennalliset
kustannukset

Sote-
maakunnan
pelastustoimen
laskennalliset
kustannukset

Sote-uudistus

Mikä ei muuttuisi?

- Koska alueen pelastustoimi on jo nykyisinkin järjestetty maakunnallisena, säilyisi pelastustoimessa alueellinen vastuu pääosin nykyisenä
- Pelastustoimi on myös sote-maakunnassa oma erillinen toimialansa
- Uudistus ei muuttaisi muiden viranomaisten vastuita eikä viranomaisten keskinäisiä johtosuhteita pelastustoimessa
- Muiden viranomaisten pelastuslaissa säädetty osallistuminen pelastustoimintaan sekä velvollisuus antaa virka-apua, yhteistoiminta onnettomuuksien ehkäisyssä sekä osallistuminen väestönsuojelusuunnitteluun säilyisi nykyisellään
- Pelastustoimi voisi yhä tuottaa ensihoidon palveluja

Sote-uudistus